

دانشگاه علوم پزشکی
و خدمات بهداشتی درمانی تهران

معاونت آموزشی
دانشکده توانبخشی

چارچوب طراحی «آواشناسی»

اطلاعات درس:

عنوان درس: آواشناسی

کد درس: 361003

نوع و تعداد واحد: 2 واحد (1 واحد نظری - 1 واحد عملی)

نام مسؤؤل درس: دکتر فائقه شاه حسینی

مدرس/مدرسان: دکتر فائقه شاه حسینی

پیش نیاز/هم زمان: زبانشناسی

رشته تحصیلی: گفتاردرمانی

مقطع تحصیلی: کارشناسی

نیمسال تحصیلی: اول

اطلاعات مسؤؤل درس:

رتبه علمی: دکترای تخصصی زبانشناسی همگانی (استاد مدعو)

محل کار: تهران - خ انقلاب - پیچ شمیران - نبش خ صفی علیشاه - دانشکده توانبخشی - دانشگاه علوم پزشکی تهران - گروه گفتاردرمانی

تلفن تماس: 09128108422

نشانی پست الکترونیکی: f.shahhoseini@gmail.com

توصیف کلی درس (انتظار می رود مسؤؤل درس ضمن ارائه توضیحاتی کلی، بخش های مختلف محتوایی درس را در قالب یک یا دو بند، توصیف کند):

در این درس دانشجویان ابتدا با مفاهیم اصلی آواشناسی به دلیل ماهیت غیرانتزاعی این علم آشنا می‌شوند. سپس با مکانیسم صحیح تولید صداهای گفتاری آشنا می‌شوند. همچنین دانش کافی درباره سازوکارهای جریان هوا را می‌آموزند و با تنفس و نقش نقش آن در گفتار آشنا می‌شوند. افزون بر این، تولیدهای چندگانه و هم تولیدی و هجا و عناصر زبرزنجیری را می‌آموزند و در نهایت، ویژگی‌های آکوستیکی گفتار را فرامی‌گیرند.

اهداف کلی/محورهای توان‌مندی:

آشنایی با مباحث آواشناسی تولیدی، آواشناسی فیزیکی و واج شناسی

اهداف اختصاصی/زیرمحورهای هر توان‌مندی:

پس از پایان این درس انتظار می‌رود که فراگیر:

اهداف شناختی:

- 1- با زنجیره گفتاری آشنا شوند.
- 2- با آواشناسی و شاخه‌های آن و حوزه‌های مطالعاتی دیگر آشنا شوند.
- 3- اندام‌های تولید گفتار را شرح دهند.
- 4- با سازوکارهای جریان هوا و فیزیک جریان هوا نیز آشنا شوند.
- 5- حنجره و نقش آن در گفتار را شرح دهد.
- 6- همخوان‌ها و واکه‌ها و شاخصه‌های آنها را بشناسد.
- 7- تولیدهای چندگانه و هم تولیدی را توضیح دهد.
- 8- با هجا و عناصر زبرزنجیری آشنا شود.
- 9- ویژگی‌های آکوستیکی گفتار و انواع موج صوتی را بشناسد.
- 10- با نرم افزار PRAAT به تحلیل داده‌های گفتاری بپردازد.
- 11- انواع تبدیل‌های آوایی و فرایندهای واجی را فرا بگیرد.

رویکرد آموزشی!:

ترکیبی^۳

حضوری

مجازی^۲

روش‌های یاددهی - یادگیری با عنایت به رویکرد آموزشی انتخاب شده:

رویکرد مجازی

کلاس وارونه

یادگیری مبتنی بر محتوای الکترونیکی تعاملی

یادگیری مبتنی بر حل مسئله (PBL)

یادگیری اکتشافی هدایت شده

یادگیری مبتنی بر سناریوی متنی

یادگیری مبتنی بر مباحثه در فروم

سایر موارد (لطفاً نام ببرید) -----

رویکرد حضوری

سخنرانی تعاملی (پرسش و پاسخ، کوئیز، بحث گروهی و ...)

بحث در گروههای کوچک

ایفای نقش

یادگیری اکتشافی هدایت شده

یادگیری مبتنی بر تیم (TBL)

یادگیری مبتنی بر حل مسئله (PBL)

یادگیری مبتنی بر سناریو

استفاده از دانشجویان در تدریس (تدریس توسط هم‌تایان)

یادگیری مبتنی بر بازی

سایر موارد (لطفاً نام ببرید) -----

رویکرد ترکیبی

در تدریس این درس از ترکیبی از رویکردهای مجازی مانند شامل کلاس وارونه و رویکردهای حضوری (شامل سخنرانی تعاملی، بحث در گروههای کوچک، ایفای نقش، یادگیری مبتنی بر حل مسئله)، نمایش فیلم و اجرای عملی یا نمایش (demonstration) استفاده می‌شود.

تقویم درس:

---

2. Virtual Approach

3. Blended Approach: Blended learning is an approach to education that combines online educational materials and opportunities for interaction online with traditional place-based classroom methods.

جلسه	عنوان مبحث	روش تدریس	فعالیت‌های یادگیری/ تکالیف دانشجوی	امکانات و وسایل	نام مدرس/ مدرسان
1	آشنایی با آواشناسی و شاخه های آن و حوزه های مطالعاتی دیگر	سخنرانی تعاملی، یادگیری مبتنی بر حل مسئله، کلاس وارونه، آموزش مجازی	مرور مفاهیم اولیه آواشناسی و ارتباط آن با رشته گفتاردرمانی	سیستم رایانه، سامانه نوید، اسکایپ، میکروفن و دوربین	دکتر فائقه شاه حسینی
2	آوا و خط/ آشنایی با مشکلات خط های الفبایی و الفبای آوایی بین المللی	سخنرانی تعاملی، یادگیری مبتنی بر حل مسئله، آموزش مجازی	تکالیف کلاسی جهت درک بهتر موضوع	سیستم رایانه، محیط اسکایپ، سامانه نوید، میکروفن و دوربین	دکتر فائقه شاه حسینی
3	اندام های تولید گفتار شامل اندام های تنفسی، حنجره، مجرای گفتاری، حفره حلق و بینی و دهان	سخنرانی تعاملی، یادگیری مبتنی بر حل مسئله، آموزش مجازی	تکالیف کلاسی جهت درک بهتر موضوع	سیستم رایانه، محیط اسکایپ، سامانه نوید، میکروفن و دوربین	دکتر فائقه شاه حسینی
4	سازوکارهای جریان هوا شامل سازوکارهای هوای ششی، نرمکامی و چاکنایی	سخنرانی تعاملی، یادگیری مبتنی بر حل مسئله، آموزش مجازی	تکالیف کلاسی جهت درک بهتر موضوع	سیستم رایانه، محیط اسکایپ، سامانه نوید، میکروفن و دوربین	دکتر فائقه شاه حسینی
5	مروری بر تنفس و نقش آن در گفتار	سخنرانی تعاملی، یادگیری مبتنی بر حل مسئله، آموزش مجازی	تکالیف کلاسی جهت درک بهتر موضوع	سیستم رایانه، محیط اسکایپ، سامانه نوید، میکروفن و دوربین	دکتر فائقه شاه حسینی
6	حنجره و نقش آن در گفتار شامل واک و نظریه های مرتبط، نظریه تار لرزنده و عصب زمانی	سخنرانی تعاملی، یادگیری مبتنی بر حل مسئله، آموزش مجازی	تکالیف کلاسی جهت درک بهتر موضوع	سیستم رایانه، محیط اسکایپ، سامانه نوید، میکروفن و دوربین	دکتر فائقه شاه حسینی
7	بررسی نظریه هواپویایی- کش سانی ماهیچه ای و نظریه دو جرمی، آشنایی با انواع واک	سخنرانی تعاملی، یادگیری مبتنی بر حل مسئله، آموزش مجازی	تکالیف کلاسی جهت درک بهتر موضوع	سیستم رایانه، محیط اسکایپ، سامانه نوید، میکروفن و دوربین	دکتر فائقه شاه حسینی
8	آشنایی با بی واک، نجوا و آواسازی در حنجره و کنترل زیرو بمی صوت، کنترل بلندی صوت	سخنرانی تعاملی، یادگیری مبتنی بر حل مسئله، آموزش مجازی	تکالیف کلاسی جهت درک بهتر موضوع	سیستم رایانه، محیط اسکایپ، سامانه نوید، میکروفن و دوربین	دکتر فائقه شاه حسینی
9	مروری بر شاخصه های توصیف همخوان ها	سخنرانی تعاملی، یادگیری مبتنی بر حل مسئله، بحث در گروه های کوچک، آموزش مجازی	تکالیف کلاسی جهت درک بهتر موضوع	سیستم رایانه، محیط اسکایپ، سامانه نوید، میکروفن و دوربین	دکتر فائقه شاه حسینی

10	مروری بر شاخصه های توصیف واژه های و سازوکارهای جریان هوا	سخنرانی تعاملی، یادگیری مبتنی بر حل مسئله، ایفای نقش، نمایش فیلم و اجرای عملی آموزش مجازی	تکالیف کلاسی جهت درک بهتر موضوع	سیستم رایانه، محیط اسکایپ، ارائه فیلم در سامانه نوید، میکروفن و دوربین	دکتر فائقه شاه حسینی
11	مروری بر تولیدهای چندگانه، تولید دوگانه، تولید دومین و هم تولیدی	سخنرانی تعاملی، یادگیری مبتنی بر حل مسئله، ایفای نقش، نمایش فیلم، آموزش مجازی	تکالیف کلاسی جهت درک بهتر موضوع	سیستم رایانه، محیط اسکایپ، ارائه فیلم در سامانه نوید، میکروفن و دوربین	دکتر فائقه شاه حسینی
12	هم تولیدی و جهت تاثیر، هم تولیدی و شاخصه تاثیر، بررسی علل وقوع هم تولیدی	سخنرانی تعاملی، یادگیری مبتنی بر حل مسئله، آموزش مجازی	تکالیف کلاسی جهت درک بهتر موضوع	سیستم رایانه، محیط اسکایپ، ارائه فیلم در سامانه نوید، میکروفن و دوربین	دکتر فائقه شاه حسینی
13	آشنایی با هجا، عناصر برزنجیری و مروری بر فرایندهای آوایی	سخنرانی تعاملی، یادگیری مبتنی بر حل مسئله، ایفای نقش، بحث در گروه های کوچک، آموزش مجازی	تکالیف کلاسی جهت درک بهتر موضوع	سیستم رایانه، محیط اسکایپ، ارائه فیلم در سامانه نوید، میکروفن و دوربین	دکتر فائقه شاه حسینی
14	ویژگی های آکوستیکی گفتار و تحلیل گفتار در PRAAT	سخنرانی تعاملی، یادگیری مبتنی بر حل مسئله، آموزش مجازی	تکالیف کلاسی جهت درک بهتر موضوع	سیستم رایانه، محیط اسکایپ، فیلم در سامانه نوید، میکروفن و دوربین	دکتر فائقه شاه حسینی
15	ادامه ویژگی های آکوستیکی گفتار	سخنرانی تعاملی، یادگیری مبتنی بر حل مسئله، آموزش مجازی	تکالیف کلاسی جهت درک بهتر موضوع / تهیه بروشور، فیلم	سیستم رایانه، محیط اسکایپ، فیلم در سامانه نوید، میکروفن و دوربین	دکتر فائقه شاه حسینی

روش ارزیابی دانشجو:

ارزیابی دانشجو به دو روش تکوینی و تراکمی انجام می شود. ارزیابی تکوینی شامل انجام تکالیف مختلف هر جلسه و آزمون میان ترم است. ارزیابی تراکمی شامل 1) آزمون های کتبی همانند آزمون های بسته پاسخ «چندگزینه ای»، چک لیست، اجرای عملی روش های ارزیابی و آزمون های کتبی باز پاسخ اعم از تشریحی و کوتاه پاسخ می باشد.

- سهم آزمون میان ترم 4 نمره، آزمون پایان ترم 10 نمره، آزمون های عملی، انجام تکالیف مختلف 4 نمره و سهم تکالیف پایان ترم 2 نمره می باشد.

منابع:

منابع شامل کتاب‌های درسی، نشریه‌های تخصصی، مقاله‌ها و نشانی وبسایت‌های مرتبط می‌باشد.

الف) کتب:

1. مدرسی قوامی، گلناز. آواشناسی: بررسی علمی گفتار. تهران: انتشارات سمت، 1390.
2. Windsor, F. Kelly, M. Investigations in Clinical Phonetics and Linguistics, London: LAWRENCE ERLBAUM ASSOCIATES, PUBLISHERS (2002)
3. Davenport M. & S. J. Hannahs, Introducing Phonetics and Phonology (3rd Ed), Hodder; (2010)
4. Lawrence D. Shriberg, Raymond D. Kent, Tara McAllister, Jonathan L. Preston, Clinical Phonetics (5th Ed), Pearson (2019).
5. Lawrence D. Shriberg & Raymond D. Kent, Clinical Phonetics (4th Ed), Pearson (2014).